

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247120

วิเคราะห์การถอดทำนองเครื่องเป่าในวง ๓ ขลุ่ยไทย ทาง ครูปู่ คงทน หอดะ

นายฐานิสร์ พรรณรายณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางค์ศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2553
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

600252116

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247120

วิเคราะห์การสอดทำนองเครื่องเป่าในวง ๓ ขลุ่ยไทย ทาง ครูปับ คงลายทอง

นายฐานิสร์ พรรณรายณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา ๒๕๕๓

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5 2 8 6 7 3 9 0 3 5

A MUSICAL ANALYSIS OF THAI WOODWIND COUNTERPOINT FOR KHLUI TRIO
ENSEMBLE BY KHRU PEEB KHONGLAITHONG

Mr. Thanid Panaraya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Thai Music

Department of Thai Music

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

5 2 8 6 7 3 9 0 3 5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

วิเคราะห์การสอดทำนองเครื่องเป่าในวง ๓ ขลุ่ยไทย
ทาง ครูเปี๊ยะ คงลายทอง

โดย

นายฐานิสร์ พรรณรายณ์

สาขาวิชา

ดุริยางค์ไทย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บินฆาสนัด

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

อาจารย์เปี๊ยะ คงลายทอง

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ปรกรณ์ รอดช่างเพื่อน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บินฆาสนัด)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์เปี๊ยะ คงลายทอง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี)

5286739035: MAJOR THAI MUSIC

KEYWORDS : A MUSICAL ANALYSIS OF THAI WOODWIND COUNTERPOINT FOR KHLUI TRIO ENSEMBLE BY KHRU PEEB KHONGLAITHONG

THANID PANNARAYA : A MUSICAL ANALYSIS OF THAI WOODWIND COUNTERPOINT FOR KHLUI TRIO ENSEMBLE BY KHRU PEEB

KHONGLAITHONG. ADVISOR : ASSOC. PROF. BUSSAKORN BINSON, Ph.D., CO – ADVISOR : PEEB KHONGLAITHONG, 185 pp.

247120

Khloi Trio Ensemble was a classical Thai music band which composed of 3 types of Thai musical instruments; Khloi-peangor Khloi-leap and Khloi-au. Mr. Suwit Bawornwattana was a person who created this type of music band. Mr. Tieb Konglaithong, Mr. Yanyong Dangkoon, and Mr. Surachai Dangkoon were the first tree music players who recored this type of music .

The purposes of this research was to study the context of woodwind instruments in Khloi Trio Ensemble, the system of practicing and transmission method of thai woodwind instruments of Mr. Peep Konglaithong, and the counterpoint for Khloi trio ensemble. The qualitative research was employed to conduct this research including interviews, the observations and the data collecting from various resources such as books, documents, articles and cassette tapes.

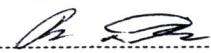
The result of the study has shown that Khloi-peangor was developed from Peea-ow but Khloi-leap and Khloi-au were developed later. The Oral Tradition was used to instruct by Mr. Peep Konglaithong. The counterpoint for Khloi trio ensemble are improvisation al techniques to create melodies. There are similar and different variations considering space, clearness, balance, and unity for improvisation.

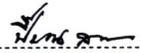
Department : Music

Field of Study : Thai Music

Academic Year : 2010

Student's Signature

Advisor's Signature

Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงคุณพระรัตนไตรอันประกอบด้วยพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ซึ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้แก่ผู้วิจัย มาโดยตลอด กราบขอบพระคุณคุณย่า บิดา-มารดา และญาติพี่น้องผู้วิจัยที่คอยให้ทั้งกำลังใจ และทุนทรัพย์ในการศึกษาแก่ผู้วิจัย

กราบรำลึกถึงพระคุณครูประยูร และครูเชื้อ อุบลน้อย ครู ๒ ท่านแรกที่ได้สั่งสอน วิชาการด้านดนตรีไทยให้กับผู้วิจัยตั้งแต่ยังเยาว์ และคุณเลขาพเจ้าประคุณบุตร หลานจนสามารถ เล่นเครื่องดนตรีไทยได้เป็นปฐม

กราบขอบพระคุณครูป๊อบ คงลายทอง ครูผู้วางรากฐานและประสิทธิ์ประสาทความรู้ ด้านเครื่องเป่าให้กับผู้วิจัยตั้งแต่พื้นฐาน ไปจนถึงความรู้ในขั้นสูง ด้วยความเมตตาและกรุณา กับผู้วิจัยเป็นที่ยิ่ง ทั้งยังเป็นแบบอย่างสำคัญในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นนักดนตรีไทยที่ดี กับผู้วิจัยตลอดมา อีกทั้งเสียสละเวลาในการสร้างสรรค์แนวทางบรรเลงเพลงต่างๆของขลุ่ย ในวง ๓ ขลุ่ยไทยขึ้นมาใหม่ให้กับผู้วิจัย คอยให้ข้อมูลและชี้แนะผู้วิจัยตลอดการทำวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสี เกษมสุข ครูผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้าน เครื่องเป่าให้กับผู้วิจัยทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติด้วยความรักและเมตตาอย่างสูง โดยไม่เคยเหน็ดเหนื่อย ทั้งยังคอยอบรมบ่มนิสัยคอยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้วิจัยเป็นนักดนตรีไทย และครูดนตรีไทยที่ดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณ รศ. พิชิต ชัยเสรี รศ. ปกรณ์ รอดช่างเผื่อน รศ.ดร. บุญกร บิณฑสันต์ รศ.ดร. ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์ รศ. จำคม พรประสิทธิ์ และ ผศ. ดร. พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์ ที่กรุณาให้ความรู้ด้านการวิจัย ความรู้ด้านดนตรีทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งตรวจทานและแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีผลทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดความ สมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอบคุณนิสิตปริญญาโท (ภาคนอกเวลาราชการ) รุ่นที่ ๘ สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นทั้งพี่น้องและเพื่อนที่คอยให้กำลังใจ คำปรึกษา และคำแนะนำต่างๆ อันเป็นผลให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
บทที่ ๒ บริบทที่เกี่ยวข้องกับเครื่องเป่าในวง ๓ ขลุ่ยไทย.....	๘
๒.๑ ประวัติความเป็นมาของขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ ขลุ่ยอู้.....	๘
๒.๒ ลักษณะ องค์ประกอบ และขอบเขตช่วงเสียงของขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ และขลุ่ยอู้.....	๑๘
๒.๓ บทบาทหน้าที่ของขลุ่ยในวงดนตรีไทยประเภทต่างๆ.....	๓๑
๒.๔ ประวัติความเป็นมาของวง ๓ ขลุ่ยไทย.....	๓๕
บทที่ ๓ ประวัติครุฑปัก กองลายทอง การฝึกหัด และการถ่ายทอดความรู้ ด้านการเป่าขลุ่ย.....	๔๔
๓.๑ ประวัติครุฑปัก กองลายทอง.....	๔๔
๓.๒ ประวัติการฝึกหัดขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ ขลุ่ยอู้ ของครุฑปัก กองลายทอง.....	๔๘
๓.๓ การถ่ายทอดขลุ่ยของครุฑปัก กองลายทอง.....	๕๐
๓.๔ ทำนองบรรเลง และการจับขลุ่ย.....	๕๕
บทที่ ๔ วิเคราะห์การสอดทำนองเครื่องเป่าในวง ๓ ขลุ่ยไทย เพลงบุหลันลอยเลื่อน ๒ ชั้น เพลงโสมส่องแสง ๓ ชั้น และเพลงแสนเสนาะ ๓ ชั้น ทาง ครุฑปัก กองลายทอง.....	๖๑
๔.๑ ประวัติเพลง.....	๖๒
๔.๒ สัญลักษณ์ในการบันทึกโน้ต.....	๖๘
๔.๓ รายละเอียดการวิเคราะห์.....	๘๐

๔.๔ วิเคราะห์การสอดทำนองเครื่องเป่าในวง ๓ ขลุ่ยไทย

เพลงบุหลันลอยเลื่อน ๒ ชั้น เพลงโสมส่องแสง ๓ ชั้น

และเพลงแสนเสนาะ ๓ ชั้น ทางครูปี่บ กงลายทอง..... ๘๓

บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ..... ๑๘๑

รายการอ้างอิง..... ๑๘๓

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... ๑๘๕

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

๒.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างคนชนบทกับขลุ่ย ที่สะท้อนออกมาในรูปแบบ
ของความรักของชาวบ้านจากบทประพันธ์ เรื่อง แผลเก่า ของไม้
เมืองเดิม..... ๑๐

๒.๒ กอไม้รวก..... ๑๑

๒.๓ ขลุ่ยไม้ไผ่ของครูเทียบ คงลายทอง สมบัติของหม่อมหลวงสุรภัย
สวัสดิกุล..... ๑๑

๒.๔ ครูจรินทร์ กลิ่นบุปผา ช่างทำขลุ่ยแห่งบ้านลาว แห่งชุมชนบางไส้ไก่
ขณะกำลังใส่คากและทดลองเสียงขลุ่ย..... ๑๒

๒.๕ ขลุ่ยต่อ หล่อจากเรซิน สร้างโดยอาจารย์จักรี มงคล..... ๑๓

๒.๖ ขลุ่ยเพียงออไม้รวกลายดอกพิกุล เทลาย โดยครูอรุณ มารีศรี
(กลิ่นบุปผา)..... ๑๓

๒.๗ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์..... ๑๕

๒.๘ ปี่อ้อ..... ๑๕

๒.๙ ซ้าย ขลุ่ยเพียงออ ขวา ขลุ่ยหลีบ สร้างจากไม้กระพี้เขาควาย
ฝีมือ ช่างนคร แลมมีทรัพย์..... ๑๖

๒.๑๐ ขลุ่ยอู้ไม้ชิงชัน ฝีมือช่างนคร แลมมีทรัพย์..... ๑๗

๒.๑๑ เรียงจากซ้ายไปขวาขลุ่ยอู้ ขลุ่ยเพียงออ และขลุ่ยหลีบ..... ๑๘

๒.๑๒ ลักษณะของขลุ่ยด้านหน้า และด้านหลัง..... ๑๘

๒.๑๓ ซ้ายขลุ่ยไม้ไผ่ที่เนื้อไม้สวยงามไม่ได้ทำลวดลาย ขวาขลุ่ยไม้ไผ่
ลายดอกพิกุล..... ๒๐

๒.๑๔ ครูอรุณ มารีศรี(กลิ่นบุปผา) ขณะกำลังแกะแก้วเพื่อทำลวดลายขลุ่ย.. ๒๐

๒.๑๕ ขลุ่ยไม้ไผ่ลายดอกพิกุล ล่าง ขลุ่ยไม้ไผ่ลายหกคะเมน
หรือลายกระจับ..... ๒๑

๒.๑๖ ขลุ่ยไม้ไผ่ลวดลายโบราณแบบต่างๆ ปัจจุบันเหลือเพียงไม่กี่ลาย..... ๒๑

๒.๑๗ รูปร่างและคากขลุ่ย..... ๒๒

๒.๑๘ รูปร่างกนกแก้ว..... ๒๒

๒.๑๙ รูเขื่อ..... ๒๓

๒.๒๐ รูนิ้วค้ำ รูบังคับเสียง และรูร้อยเชือก..... ๒๓

๒.๒๑ ตำแหน่งในการนั่งบรรเลงขลุ่ยเพียงออ ในการบรรเลงร่วมกับ
วงเครื่องสายเครื่องเดียว..... ๓๒

๒.๒๒	ตำแหน่งในการนั่งบรรเลงขลุ่ยเพียงออและขลุ่ยหลีบ ในการบรรเลงร่วมกับวงเครื่องสายเครื่องคู่.....	๓๒
๒.๒๓	ตำแหน่งนั่งบรรเลงขลุ่ยเพียงออในการบรรเลงร่วมกับ วงมโหรีเครื่องหก.....	๓๓
๒.๒๔	ตำแหน่งนั่งบรรเลงขลุ่ยเพียงออในการบรรเลงร่วมกับ วงมโหรีเครื่องเดี่ยว.....	๓๓
๒.๒๕	ตำแหน่งนั่งบรรเลงขลุ่ยเพียงออ และขลุ่ยหลีบ ในการบรรเลง ร่วมกับวงมโหรีเครื่องคู่.....	๓๔
๒.๒๖	ตำแหน่งนั่งบรรเลงขลุ่ยเพียงออ และขลุ่ยหลีบ ในการบรรเลง ร่วมกับวงมโหรีเครื่องใหญ่.....	๓๔
๒.๒๗	ตำแหน่งนั่งบรรเลงขลุ่ยหลีบในการบรรเลงร่วมกับ วงเครื่องสายปี่ชวา.....	๓๖
๒.๒๘	ตำแหน่งนั่งบรรเลงขลุ่ยเพียงออ และขลุ่ยอู้ ในการบรรเลง ร่วมกับวงปี่พาทย์คึกค้ำบรรพ์.....	๓๘
๒.๒๙	ครูสุวิทย์ บวรวัฒนา ขณะได้รับการแต่งตั้งเป็นเอกอัครราชทูต จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.....	๓๙
๓.๑	ครูปี่บ คงลายทอง กับผู้วิจัย.....	๔๔
๓.๒	สาธิตทำนองเป่าขลุ่ยโดยครูปี่บ คงลายทอง.....	๖๐
๓.๓	สาธิตการจับขลุ่ยเพียงออด้านตรง โดยครูปี่บ คงลายทอง.....	๖๒
๓.๔	สาธิตการจับขลุ่ยเพียงออด้านข้าง โดยครูปี่บ คงลายทอง.....	๖๒
๓.๕	สาธิตการจับขลุ่ยหลีบด้านตรง โดยครูปี่บ คงลายทอง.....	๖๓
๓.๖	สาธิตการจับขลุ่ยหลีบด้านข้าง โดยครูปี่บ คงลายทอง.....	๖๓
๓.๗	สาธิตการจับขลุ่ยอู้ด้านตรง โดยครูปี่บ คงลายทอง.....	๖๔
๓.๘	สาธิตการจับขลุ่ยอู้ด้านข้าง โดยครูปี่บ คงลายทอง.....	๖๔
๓.๙	ตำแหน่งการวางนิ้วขลุ่ยเพียงออ และขลุ่ยหลีบ.....	๖๕
๓.๑๐	สาธิตการวางนิ้วบนรูบังคับเสียงขลุ่ยเพียงออ โดยครูปี่บ คงลายทอง.....	๖๖
๓.๑๑	สาธิตการวางนิ้วหัวแม่มือด้านหลังเลาขลุ่ยขลุ่ยเพียงออ โดยครูปี่บ คงลายทอง.....	๖๖
๓.๑๒	สาธิตการวางนิ้วบนรูบังคับเสียงขลุ่ยหลีบ โดยครูปี่บ คงลายทอง.....	๖๗

ภาพที่

หน้า

๓.๑๓	สาธิตการวางนิ้วหัวแม่มือด้านหลังเลขคู่หลิบ	
	โดยครูปีบ คงลายทอง.....	๖๗
๓.๑๔	ตำแหน่งการวางนิ้วลู่ยู่.....	๖๘
๓.๑๕	สาธิตการวางนิ้วบนรูบังคับเสียงลู่ยู่ โดยครูปีบ คงลายทอง.....	๖๙
๓.๑๖	สาธิตการวางนิ้วโป้งด้านหลังเลขคู่ยู่ โดยครูปีบ คงลายทอง.....	๖๙